

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Мета	Створення нового бізнесу	Розвиток нових проєктів всередині компанії	Управління існуючими процесами
Винагорода	Потенційно висока (залежить від успіху бізнесу)	Висока зарплата, але менша, ніж у підприємця	Стабільна зарплата
Підхід до роботи	Підприємницький	Підприємницький	Операційний
Ресурси	Обмежені, залежать від інвесторів	Надаються компанією	Надаються компанією
Вплив на компанію	Зовнішній	Внутрішній, може стимулювати інновації	Внутрішній, підтримує стабільність

У контексті євроінтеграції є необхідним створити умови для розвитку сільськогосподарського дорадництва. Перспективною формою надання консалтингових послуг є партнерські відносини між територіальними громадами, вищими навчальними закладами, що здійснюють підготовку фахівців аграрного напрямку та дорадницькими структурами.

Список використаних джерел:

1. Кирилов Ю.Є., Грановська В.Г., Кононенко Л.В. Агроконсалтинг як інструмент забезпечення реалізації сталого сільського розвитку. *Економічний простір*. 2024. № 193. С. 102-108 DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.193.102-108>.
2. Кононенко Л., Савченко В., & Карнаушенко А. Консалтинг в агробізнесі: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2023, (17), 50-56. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.17.7>.
3. Савченко В., Кононенко Л. Оптимізація функціонування малих сільськогосподарських підприємств у контексті співпраці з регіональними дорадчими службами. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2022, (14), 43-51. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.14.6>.

УДК 332

*Ванярха В.В.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: к.г.н, доцент Рутинський М.Й.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МАЛИХ АГРОПІДПРИЄМСТВ.
ДОСВІД ЄС І УКРАЇНИ**

У сучасних умовах інтеграції України до світового економічного простору питання підвищення конкурентоспроможності продукції малих агропідприємств набуває особливої актуальності. Малі агропідприємства є важливим сегментом аграрного сектору, проте вони стикаються з численними викликами, такими як

обмеженість фінансових ресурсів, низька технологічна оснащеність, слабкий доступ до ринків збуту та недосконалість управлінських підходів. Досвід європейських країн у цій сфері може стати ефективним орієнтиром для вдосконалення діяльності українських малих агропідприємств.

Одним із ключових стратегічних підходів, що активно використовується у країнах ЄС, є впровадження інновацій. Наприклад, у Нідерландах дрібні фермери успішно застосовують технології точного землеробства, які дають змогу зменшити витрати на добрива, оптимізувати використання води та підвищити врожайність. В Україні подібні технології лише набувають популярності, але їх впровадження вже демонструє ефективність на пілотних проєктах, зокрема у Київській та Вінницькій областях.

Важливим фактором конкурентоспроможності є кооперація малих агропідприємств. У Європі широко розвинені фермерські кооперативи, які дозволяють об'єднувати ресурси для закупівлі техніки, зберігання продукції та спільного виходу на ринки. Наприклад, у Франції кооперативи займають понад 50% ринку аграрної продукції, забезпечуючи своїм членам конкурентні переваги [2]. В Україні кооперативний рух розвивається повільно, проте є позитивні приклади, як-от сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Горіх Причорномор'я» в Одеській області, який допомагає дрібним виробникам горіхів отримувати доступ до міжнародних ринків.

Ще одним аспектом є державна підтримка. У країнах ЄС малі фермери отримують значну допомогу у вигляді субсидій, кредитування під низькі відсотки та грантів на впровадження екологічних технологій. Зокрема, програми CAP (Common Agricultural Policy) у Німеччині та Польщі дозволяють дрібним виробникам модернізувати господарства і покращувати якість продукції [6]. В Україні діють окремі програми підтримки, такі як дотації на створення сімейних фермерських господарств, проте їх фінансування часто обмежене.

Крім того, важливим напрямком є підвищення рівня маркетингових стратегій. Європейські агропідприємства активно використовують брендування продукції та географічні зазначення. Наприклад, італійські сири з позначенням походження мають високий попит завдяки асоціації з якістю. В Україні такі стратегії лише розвиваються, але вже є успішні приклади, як-от брендування карпатського меду та ягід.

Однією з переваг українського агровиробництва над країнами ЄС є значний потенціал у вирощуванні органічної продукції завдяки сприятливим природним умовам і відносно низькому рівню хімічного навантаження на ґрунти. Україна володіє великими площами чорноземів, які становлять близько 30% від світових запасів, що дає змогу отримувати високі врожаї без надмірного використання мінеральних добрив і пестицидів [3].

У той час як у багатьох країнах ЄС (наприклад, у Німеччині чи Нідерландах) ґрунти вже зазнали значної деградації через інтенсивне землеробство, в Україні все ще зберігається можливість масштабного розвитку органічного виробництва. За даними Федерації органічного руху України, площа сертифікованих органічних земель в Україні перевищує 460 тис. га, і цей показник продовжує зростати [1].

Крім того, собівартість вирощування органічних культур в Україні нижча, ніж у країнах ЄС, завдяки дешевшій робочій силі та менш дорогим природним ресурсам. Це дозволяє українським виробникам пропонувати конкурентоспроможну ціну на міжнародному ринку. Наприклад, українська органічна пшениця, ягоди та мед активно експортуються до ЄС, зокрема до Німеччини, Австрії та Польщі, де попит на органічну продукцію зростає [4].

Ця перевага дає Україні можливість зміцнити свої позиції у сфері експорту органічної продукції, особливо в умовах зростаючого інтересу споживачів до екологічно чистих продуктів.

У Кіровоградській області є декілька підприємств, які демонструють успіх у певних сегментах аграрного виробництва та мають конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. ТОВ «Розета Агро» спеціалізується на вирощуванні зернових та олійних культур, зокрема соняшнику, який є однією з найважливіших експортних позицій України. Завдяки використанню сучасних агротехнологій і високопродуктивного насіння підприємство досягає високої врожайності. Його продукція відповідає міжнародним стандартам, що дозволяє співпрацювати з закордонними трейдерами.

ФГ «Вікторія Агро» активно застосовує технології точного землеробства, включаючи GPS-навігацію для техніки, аналіз ґрунтів і автоматизоване управління процесами внесення добрив. Це дозволяє господарству досягати високої врожайності та знижувати витрати на виробництво. Це фермерське господарство в Кіровоградській області спеціалізується на вирощуванні зернових культур, таких як пшениця, кукурудза та ячмінь, а також займається виробництвом екологічно чистих бобових, зокрема нуту та сочевиці.

Конкурентоспроможність малих агропідприємств є важливим чинником розвитку аграрного сектору як в Україні, так і в країнах ЄС. Європейський досвід свідчить про ефективність впровадження інноваційних технологій, розвитку кооперації, державної підтримки та активного використання маркетингових інструментів. Україна, маючи значний аграрний потенціал, у тому числі родючі ґрунти та порівняно низьку собівартість виробництва, здатна успішно адаптувати ці підходи до власних умов.

Основними викликами для малих агропідприємств в Україні залишаються недостатній доступ до фінансування, слабка інфраструктура та нерівні умови конкуренції з великими агрохолдингами. Водночас державні програми підтримки, орієнтація на органічне виробництво та активізація кооперативного руху можуть стати ключовими драйверами підвищення конкурентоспроможності.

Отже, комплексне поєднання найкращих європейських практик з урахуванням національних особливостей дозволить українським малим агропідприємствам не лише зміцнити свої позиції на внутрішньому ринку, але й вийти на міжнародні ринки, сприяючи сталому розвитку аграрної галузі.

Список використаних джерел:

1. Боровік, Л. Стратегія управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, (3), 50-59. 2020. URL: <http://surl.li/zurcgr> (дата звернення 25.11.2024).

2. Європейська комісія. URL: https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2021/05/EU_Farm-to-Fork-Strategy_UA_fin.pdf (дата звернення 25.11.2024).
3. ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ В УКРАЇНІ: ЗДОБУТКИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2 червня 2017 р.). Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Терен, 2017. 416 с. URL: <http://surl.li/yjtaqw> (дата звернення 25.11.2024).
4. Мандич О.В. Стратегії конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств: теорія, методологія, практика. : дис. докт. ек. наук : 08.00.04 / Мандич О.В. Харків, 2017. 401 с.
5. Пахуща О.П., Демченко Т.М. Конкурентоспроможність та конкурентні переваги аграрних підприємств /О.П. Пахуща, Т.М. Демченко// Вісник СНТ ННІ БМ. 2018.№2. – С.36-37
6. Euractiv. URL: <http://surl.li/nkbuad> (дата звернення 23.11.2024).

УДК 33.338.338.1

*Вербовий В.Г.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: к.е.н., доцент Бугаєва М.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЖКГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Проблеми та перспективи діяльності підприємств житлово-комунального господарства (ЖКГ) в умовах воєнного стану є надзвичайно актуальними у контексті забезпечення сталості життєзабезпечення населення та відновлення інфраструктури. Військові дії в Україні спричинили значні руйнування інфраструктурних об'єктів, що вимагає оперативного реагування та адаптації житлово-комунальної системи до складних умов ведення господарства. Розробка ефективних стратегій кризового управління, відновлення інфраструктури, забезпечення належного обслуговування та розробка резервних планів є критично важливими для підтримки базових життєвих стандартів. Підприємства житлово-комунального господарства відіграють ключову роль у забезпеченні належних умов проживання громадян. В умовах воєнного стану, коли часто виникають непередбачувані збої в роботі, важливість їх стабільного та безперебійного функціонування множитья в рази. Дослідження спрямоване на аналіз наявних проблем та вироблення оптимальних рішень, які дозволять не тільки відновити зруйноване, але й покращити якість та ефективність роботи ЖКГ на перспективу.

Загалом розвиток підприємництва в Україні вимагає нового погляду на використання територіального простору, адаптації передових світових практик і впровадження інноваційних проектів, таких як створення безпечних і екологічних міст. Ключовим аспектом є встановлення пріоритетів для відновлення різних регіонів, виходячи з їхнього внутрішнього потенціалу та особливостей. Також важливим є стратегічний підхід до залучення інвестицій, що включає орієнтацію на європейські стандарти регіонального та економічного